

Naša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 3.

V Ljubljani, dne 29. decembra 1905.

Letnik I.

Bolniške podpore v delavskih društvih.

Bolniška podpora je premajhna. Bolni delavec potrebuje več postrežbe, boljše hrane; zavoljo njega tudi domači ne morejo toliko zaslužiti, kakor prej, ker mu mora vedno kdo streči. Zato vsak bridko izkuša, da je bolniščina premajhna. Vrh tega mora dobiti po sedanjem zakonu delavec le po dvajset tednov bolnišnino; in ogromna večina bolniških blagajen je tudi ne daje več časa. Smele bi pač blagajne določiti tudi daljši čas, tega pa ne store.

Umljivo je torej, da se delavci po svojih društvih združujejo tudi v ta namen, da si zagotove podporo v bolezni. Zlasti vsako strokovno društvo mora izvrševati ta namen. Treba je pa seveda prej natančno preudariti, koliko naj se plačuje v društvo mesečne udnine, da se more potem pri podporah izhajati. Taka društva, ki morajo, komaj so začela, že zviševati udnino, niso bila pametno zasnovana in se ne morejo krepko razrasti. Ko se zahteva višja udnina, prično odpadati udje. Marsikako samo na sebi dobro društvo je že propadlo, ker začetkom niso premislili ustanovitelji, kako bodo izhajali.

Naš list hoče biti svetovavec delavcem v vseh ozirih. Zato tudi z ozirom na bolniške podpore iz utemeljene izkušnje podaja danes nekaj navodil.

Kako naj se izračuna, koliko je treba za podpore zahtevati udnine, da blagajna ne pride v zadrego? Treba je vedeti, koliko bo bolnikov. To se pa da dognati le po dolgoletnih izkušnjah bolniških blagajen. Točna poročila imamo v tem oziru za dvanajst let (od l. 1890 do l. 1902). Po teh poročilih pride na moškega delavca 7-92 dni bolezni, za ženske brez porodnic 8-19, za porodnice 2-43 dni, povprek za moške in ženske brez porodnic 8-55, s porodicami 9-27 dni.

Kjer so torej delavci raznovrstnih strok združeni v podpornem društvu, se mora od vsakega delavca zahtevati, da plača toliko udnine na leto, kolikor znaša od društva obljubljena dnevna podpora pomnožena s številom dni. Vzemimo primer! Če so samo moški združeni v podpornem društvu, in če društvo obeta po 30 vin. na dan podpore, mora plačati vsak na leto 7-92 krat 40 vin., to je 3 K 60 vin., ali po 28 vin. na mesec. Ravno tako se lahko izračuna, koliko znaša udnina, kjer so same ženske. ali kjer so moški in ženske, račun je seveda drugačen, če se zagotovi podpora porodicam, ali ne.

Pri različnih strokah pa tudi različno gospoduje bolezen. Zato hočemo v nastopnih vrstah podati še izkušnje za razne stroke. Pri trgovskih uslužbencih pride na vsakega 4 dni bolezni na leto, pri krojačih 4-1, črevljarijih 4-9, mesarijih 5, stru-

garjih 5-6, kovinarjih 7-1, mizarjih in tesarjih 7-5, pekih 7-8, stavbnih delavcih (zidarjih, zidar-skih pomožnih delavcih itd.) 7-5, vozniki 8-9 dni. Za tovarniška podjetja imamo pa te-le številke: steklene tovarne 7-5 dni, tovarne za obleko za moške 7-2, za ženske 8-3, glinenene in porcelanske tvornice 8-5, tekstilne tovarne za moške 6-9, za ženske 8-5, papirnice 9, sladkornice 9-1, tobakne tvornice za ženske 10-3, železnice 10-6, kovinarske tvornice 11-1, plavži 11-8, rudarji 11-91.

Pri teh zadnjih številkah moramo pomniti, da so tako visoke, da se iz njih lahko plačuje bolniščina in vrh tega še za vsakim umrlim članom izplača pogrebne v znesku tridesetkratne dnevne podpore.

Vzemimo si zgled: Trgovski uslužbenci si hočejo osnovati podporo v svojem društvu. Na teden naj bi dobival vsak 5 K 60 vin., t. j. po 80 vin. na dan. Ker pride po gornjih številkah na vsakega po 4 dni bolezni, mora udnina samo za bolniško podporo znašati 4 krat 80 vin, to se pravi 3 K 20 vin., t. j. po 28 vin. na mesec. Potrebno je pa, da se plačuje po nekaj vinarjev več, da se tako s časoma nabere neki bolniški zaklad.

Na povedane številkke se lahko zanesemo, ker jih je potrdila večletna iz-

Ada Negri.

Delavec.

Krog mene se mesto budi iz noči,
ko zora po vzhodu se spenja,
— to delavno mesto, ki vse nas redi —
orjaška dela pričinja.

Skrivnostno, pa jasno doni in šumi,
valujejo zvoki v višine;
škip duri, žvižg vlakov v ozračje kipi,
zamolklo ropočejo šine.

Mogočno življenje in strastno igra;
na tisoče sil tu prodira
na delo, ki kruha in zdravja nam da,
in jadra prot vetru upira.

Vse svetlo je, trese se vse in smeji
ob jutranje zarje veličju;
krilato vse, — radost in nada žari,
odseva na vsakem obličju,

Tu srečam ga. Silen je; lice bledó,
zamišljen gre k trdom prihodnjim;

ponosno in smelo dviguje glavo
nad bronastim vratom svobodnim.

Ta tilnik kot bivolov! Goljat krog pleč!
oko in beseda pekoča!
V teh žilah življenja je ogenj plamteč,
pogum in ljubezen je vroča.

Tako kot zmagavcu mu stopnja zveni,
ko dalje koraka v svetlobi.
To knez je, — tako moje srce veli. —
ki v boj proti peklu gre zlobi.

Podjarmljat gre v burni delavnični šum
pošasti duše ognjene,
ki kremlje in kljune dal ljudski jim um
in mišice trde, jeklene.

Ne teče li v njem nam studenec moči,
ki čas poživi nam rumeni?
Rumen je in medel, ker nima krvi,
— sesajo jo grehi storjeni. —

Sladko je, družici ljubiti srčno,
in v hramu rodbinske sreče

z odkrito ga čakati, vljudno željo,
kot čaka ljubezen drhteče.

Sladko je prejeti poljub njegov,
ki v znoju bori se in dela,
kot lilija bela sredi vrtov,
ko poljublja jo zlata čebela.

V ljubezni udani mu sinčka rodi,
ki v njem so očetove sile;
vanj nade vloži, vse želje in slasti
te dobe propadle in gnile!

Zasanja, da čist in nevzlomljen rod
v tem sinčku se nadaljuje,
ki v jasnih mu dneh je določena pot,
ki v svobodi kdaj zacaruje.

Iz sužnostl rešen ta zarod bo pel,
žel žetve svobode zavedne,
katere rodil sred objokanih del
z osrčja, s krvi je pradedne.

kušnja, Če pride kako leto več bolnikov, jih je drugo manj in tako se stvar izravna. Prepričani smo, da smo ustregli s temi podatki svojim bralcem. Po njih bodo lahko uredili društvene podpore tako, da bo v korist društvom in njihovim udom,

Med brati in sestrami.

Krščansko-socialna zveza je ime-novala za svojega zastopnika v socialno političnem svetu kranjskega deželnega zbora tovariša Jožefa Gostinčarja. Socialno politični svet ima informativni in posvetovalni značaj za socialno politične zadeve, v kolikor spadajo v avtonomni delokrog kranjske dežele. Svet ima 6 oseb in sicer zastopnika deželnega odbora, deželne vlade, dva zastopnika delodajalcev in dva delavskih organizacij. Pred vsem se bo pečal s poročilom deželnega odbora o zavarovanju življenja in starostnih rent.

Uspeh naše organizacije v ljubljanski predilnici. Strokovno društvo tekstilnega delavstva za Kranjsko s sedežem v Ljubljani nam piše: Delavstvo ljubljanske predilnice, združeno v strokovnem društvu, se s ponosom ozira na svojo kratko dobo, kar obstoja. Ustanovilo se je 16. junija t. l. Ni treba opisovati na drobno bojev, ki jih je prestalo, vsaj so delavstvu itak znane težkoče, ki so skoraj povsod, kjer si hoče delavstvo združeno pomoči do boljših razmer. Nekoliko pa vendar v pojasnilo: S hvaležnim srcem moramo zabilježiti, da se delavstvu ni delalo zaprek od strani ravnateljstva, kar bo delavstvo vedelo ceniti i v bodoče. Saj si je ravnateljstvo s tem pridobilo simpatije in popolno zaupanje delavstva. Drugače pa je bilo med nasprotniki društva, ki so sami delavci. Imena sicer za danes zmolčimo, hočemo le nekatera dejstva navesti. Prvo orožje je bila neomejena laž, v prvi vrsti naperjena proti odboru, osobito proti predsedniku, vedoč, da ako se posreči spraviti v krizo glavno moč, da se jim potem posreči, da vničijo to, za kar je njih pamet preplitva, da bi znali ceniti vrednost dela v strokovnem združevanju. Toda odbor, oziroma predsednik, se jim ni vsedel na lim, ker je poznal dobro to nakano. Koliko laži se je natvezilo mojstrom čez društvo in njega vodstvo, pa hvala Bogu, premagali smo vse z mirnim potrpljenjem v svesti si, da smo na pravem potu, na katerem se nam ni bilo treba bati nikdar, da bi nam mogel kdo dokazati, kar se je zahrbtno počelo proti nam in kar se je govorilo čez nas. To je bila le škodaželjna laž! A društvo je pustilo klevetnike, naj govoré kar hočejo oni, ki se boje na solnce, ker imajo maslo na glavi. Društvo se je poprijelo z vso resnostjo dela, ki si ga je stavilo v dolžnost, da doseže postavnim potom in mirno svoje izboljšanje. Delovanje je bilo trezno, premišljeno, odkrito in ne zakotno in vsled tega si je društvo pridobilo spoštovanje in ugled pri podjetnikih. Saj je odbor storil vsaki korak, tičoč se delavskih razmer, v dotiki z g. ravnateljem in mu na dostojen način pojasnil želje delavstva. In prav radi tega si je društvo nakopalo na svoje rame še hujše sovrašтво od strani nasprotnikov, češ, odbor se samo priljuje, predsednik društva samo pošte prenaša v pisarno, vas pa vodi za nos pod pretvezo, da se bori za izboljšanje itd. Tudi o gospodih samih se je go-

vorilo reči, da bi marsikomu postala vroča tla, ko bi društvo hotelo vračati klin s klinom; toda namen organizacije je, sprijazniti se z vsemi, ki služijo v eni stroki svoj kruh, in pošteno pa odkrito prositi za izboljšanje svojega stanu po razmerah, ki so mogoče v podjetju. Smelo trdimo, da so nas gospodje delodajalci bolj razumeli, kar dokazuje dejstvo, ker smo organizirani delavci tudi dosegli to, kar smo prosili, namreč skrajšan delavni čas od 11 ur na 10 ur na dan in še več, dosegli smo hkrati tudi izboljšanje plač in sicer 5 % na dnevni plači in 10 % pri akordni plači za vse, ki so v tovarni, tudi za tiste, ki so želeli z lažmi in surovostjo doseči to, da bi spravili ob kruh one sodelavce, ki so svoje proste ure žrtvovali delu za blagor skupnega delavstva! Predilnica v Ljubljani je prva v Avstriji, ki ima odslej 10 urni delavni čas. To je sad krepke organizacije, pa tudi dobrohotnosti podjetnikov, katerim se delavstvo pristrčno zahvaljuje. Pozabilo pa delavstvo tudi nikdar ne bo, da ima za ravnatelja gospoda Albin Majerja, ki je v vsakem oziru naklonjen poštenemu delavstvu in skrbni dobrotnik svojih podložnikov. Zato si pa štejemo delavci v dolžnost, da se najiskrenejše zahvaljujemo svojemu gospodu vodju, ki je tako toplo priporočal naše prošnje pri glavnem vodstvu v Trstu in mu kličemo: na mnoga leta naj ga Bog živi! Želimo mu, da bi živel srečen in zadovoljen med nami v novem letu še bolj, ko sedaj! Moč društva je 216 članov in članic. Upamo, da poplača delavstvo trud za izboljšanje vodstvu na najboljši način s tem, da zdaj tudi vsi oni in one, ki še niso združeni, vstopijo v kolo združenega delavstva naše tovarne.

Zdravila in tobačne tvornične bolniške blagajne. Mnogokrat čujemo delavske pritožbe, da dobé slaba zdravila v svojih bolniških blagajnah. A največkrat čujemo te pritožbe iz ust tobačnega delavstva. Vzrok pojasnimo. V raznih bolniških blagajnah, bodisi že v okrajnih in še bolj društvenih varčujejo sicer načelnistva kolikor morejo pri zdravilih, toda vseeno dovoljujejo zdravnikom, da smejo pisati tudi recepte za dobra zdravila. Navsezane so take bolniške blagajne pač na dobro voljo članov, ki volijo take odbore, ki so všeč delavstvu. Ne tako po bolniških blagajnah raznih tobačnih tovarn. Nikjer ne gledajo tako strogo na izpolnitev zastarelih predpisov o bolniških blagajnah, kakor ravno tu. Čudno to ni. Gospodarji tob. tovarniških blagajn so uradniki. In uradnik je v svoji službi poslušni sluga raznih plesnivih paragrafov. Je lahko najboljši človek a kot uradnik se drži predpisov, ker se boji posledic, če posluša svoje srce in ne mrtvih črk. Jako stroga določila je izdalo o zdravilih pri bolniških blagajnah ministrstvo dne 17. marca 1891. Zdravnikom ukazuje, naj se strogo drže načela varčevati do skrajne mere, kadar nakazujejo zdravila. Kar 20 paragrafov določa, kako naj varčujejo gospodje zdravniki. Znan nam je jako dober zdravnik, ki je tidil, da se je moral dobro učiti, predno je znal pisati zdravila tako, kakor zahtevajo zastareli ministerialni predpisi. Potrebno je, da dela tobačno delavstvo na odpravo zastarelih predpisov o zdravilih.

Vevče. Iz raznih krajev dohajajo poročila, kako lepo napreduje zmernostno gibanje med delavstvom in celo abstinenco. No tudi mi Poljci nismo zadnji. Dasi se pehamo in delamo za žive in mrtve in če tudi očitajo ljudje, da so med delavstvom taki, ki preveč ljubijo recimo

kraje, kjer imajo kazalce, pa le lahko rečemo, da so tudi med nami taki, pa tudi take, ki ne marajo več za pijače, v katerih je alkohol. Pravijo, da so bolj zdravi, odkar ne pijejo več vpijančljivih pijač, mošnjček jim je težji pa še ljudje jih bolj cenijo kakor prej, dasi navidezno brijejo norca. Upamo, da naša dozda še mala četica abstinentov še bolj naraste. Z našo pošto niso vsi zadovoljni. Pravijo nekateri, da je na pošti preveč dela in premalo osebja. Skrbeti bo treba, da poštna uprava pomnoži poštno osebje, ki res ne more zmagati več samo svojega posla. „Našo Moč“ ljudje kaj pridno bero. A žalostno je, da je na razpolago „Naša Moč“ le v eni gostilni in sicer pri gospodu županu Dimniku. Prav tako Vsak delavec pa delavka tudi lahko zdaj ve, v katero gostilno naj hodi. Gotovo le v tako, kjer je na razpolago delavski list. Ker g. Dimnik tudi rad postreže za alkohola prostimi pijačami, se gostilne tudi delavcem abstinentom ni potreba ogibati. Čujemo, da nas obiščejo v kratkem člani ljubljanskega „Abstinenta“, ki so nam obljubili obisk.

Jesenice (Delavstvo in kapitalistični lažnjivi kljukec.) Dobili smo sledeči dopis: „Jeseniška straža“ je napadla dne 16. t. m. savško delavstvo. Onemu domišljavemu in nadutemu bebcu, ki je skoval ta spis, povemo enkrat za vselej, da se z njim ne bomo pričkali. Dokaže naj, da je naše „Strokovno društvo“ pod župnikovim vplivom in da je on izkorišča v svoje namene ter da se je udeležil kake odborove seje, pa mu plača društvo 500 kron nagrade. Če pa tega ne dokažeš in ne prekličesh svoje grde laži, pa si gre delavstvo enkrat ogledat lepega delavskega opravljalca, ki ga dobimo, četudi se nam skriva v golobnjak, kakor se je skril neki slavn občinski odbornik, ko je bila pri županu delavska deputacija. V „Straži“ očitajo liberalci jeseniškemu delavcem, da so pijanci. Kdo se ne smeja! Saj večjih pijancev ni, kakor so ti jeseniški liberalci. Saj so pa tudi lahko, ker so zabogafeli po delavcih in izkazujejo za to hvaležnost, da nas psujejo z berači in pijanci! Ko smo priredili delavci 28. novembra izprevod za splošno volivno pravico, so bile zaprte vse trgovine. Na Jesenicah so pa med tem časom, ko je čakalo delavstvo na občinski odbor, ki se je skril, prodajali žganje, a delavstvo je reklo, nismo prišli na šnops, proč z njimi! Občinski svetnik Treven, ki je obogatel od delavcev je zaprl glavna vrata trgovine, pri stranskih vratih je pa prodajal. Mislil si je gotovo, ker imajo drugi zaprti, zakaj bi jaz ne naredil dobre kupčije! Vas zvite liberalne buče je izpoznalo delavstvo po perju. Če ste tako trezni liberalni Jeseničani, zakaj pa ima vsak občinski odbornik gostilno, v katerih se najbolj pijančuje. Ako ne pustite delavstva pri miru, objavimo prihodnjič imena takih „naprednih“ in „olikanih“ liberalnih mož, ki se v pijanosti ponižajo pod žival. Jeseniški liberalci! Dokažite kaj ste storili za delavstvo! Zmerjali ste delavstvo s psovko savski berači, v „Straži“ s pijanci, ko večjih pijancev ni, kakor ste vi, povzročili, da je pisal ob lanskí stavki vaš „Narod“ podlo in surovo o delavstvu, vaš občinski odbor se je svoječasno izrekel proti splošni volivni pravici in zdaj bi radi, da vas delavstvo voli in je še napadate. A povemo Vam, če ne pustite delavstva pri miru, skliče strokovno društvo shod, na katerem se bodo delavstvu vaši kandidati priporočili po zasluženju. Pametno jeseniško delavstvo ne bo volilo z onimi, ki je sovražijo, zaničujejo in psujejo, volilo bo one, ki imajo srce za delavstvo.

Škofjaloka. Dve reči bom danes povedala. Najprej povem, da pri nas še zmiraj zdihujemo, odkar je umrl stari gospod Krenar, ker od tistega časa nobena delavka še ni zaslužila 10 K na teden, čeprav še bolj pridno dela. Drugič pa vam pišem, da se nekatere sprašujejo, zakaj bo nam strokovno društvo v Loki. Seveda se ne spomnijo, da bi prašali kakšnega človeka z Jesenic ali pa iz Ljubljane, koliko so že na boljem, kar imajo strokovno društvo. Uganili me pa še niso, kdo da sem.

Tržič. Evo Vam kratko sličico o razmerah tržiškega delavstva. Veste, naš Tržič, v katerem se kopiči bogastvo, je pravi delavski kraj. Ne pravijo mu zaston, kranjski Manchester. Danes prav kratke črtice o razmerah nas tržiških delavcev. Pred vsem najstarejša naša obrt je kovaška. Ni sicer več toliko kovačev, kakor včasih. Novodobni čas je povzročil i v Tržiču propad kovaštva, ki se danes vzdržuje v večji meri le še v Kropi in Kamni Gorici, dasi v zvezi s težkočami. A nekaj kovačev nas je le še v Tržiču. In sicer je kovačev pri Bučarju 9. Plače imajo trije do 7, 6 pa po 7 in 8 goldinarjev na teden. Delajo od 6. zjutraj do 7. zvečer. Opoldne je enourni odmor. Zajtrkujejo, kadar jim prinesejo zajtrk žene. Pri Kajtanovem Francetu je 11 kovačev. Razmere so enake onim pri Bučarju. Pri Maliju v tovarni za črevlje je delavcev 95, žensk pa 43. Ženske zaslužijo od 50 krajcarjev do 1 gld., moški pa od 70 krajcarjev do 1 goldinarja 40 krajcarjev na dan. Strojarije ima Mali in sicer 40 pomočnikov, dninarjev pa 32. Pomočniki delajo na akord ali od kosa, zaslužijo do 1 gld. in pol na dan, dninarji pa od 70 krajcarjev do enega goldinarja. Delajo od 6. do 12. in od 1. do 6. zvečer. Za zajtrk imajo pol ure prostega, popoldne za malico pa ni prav nič prostega. Na Slapu je približno do 100 delavcev, imajo plače 75 krajcarjev do 1 goldinarja, žensk je seveda mnogo več. Zaslužijo od 50 krajcarjev do 1 goldinarja na dan. V Goecknovi tovarni za črevlje je pa približno 35 moških, žensk pa približno 32. Moški zaslužijo v tej tovarni od 1 goldinarja do 1 goldinarja 30 krajcarjev, ženske pa tudi od 50 krajcarjev do goldinarja. V tržiški predilnici je moških delavcev 150, žensk delavk pa do 550. Ženske zaslužijo 40 krajcarjev do enega goldinarja na dan, moški pa od 80 krajcarjev do 1 gold. 20 kr.

Hrastnik. — V sredo in četrtek minulega tedna je pri tukajšnjem premogokopu stavkalo vse delavstvo. Hotelo je s tem prisiliti ravnateljstvo, da odpusti iz službe inženirja Schnetzerja, ki jih je preveč kaznoval z denarnimi globami. Pogajanja pa niso imela uspeha. Delavstvo je doseglo nekaj drugih malih ugodnosti, a inženir je ostal.

Trbovje. (Nikdar ne postanemo strankarski kameleoni.) Pot od Forteta do Lesjaka je kratka, in kadar se vpišete kot naši sodruzi, je skupno delo gotovo. Tako piše zadnji „Rdeči Prapor“. Vemo, da je to tiha želja naših demokratov, a povemo jim, da bo Šava prej tekla v Zagorje, kakor bomo „podporniki“ postali „sodruzi“. Predobro se poznamo. Judov ne bomo s svojimi trdo zasluženimi denarji nikdar sami radi redili, kakor to delajo rdeči.

Socijalno demokratsko izdajalstvo v Trbovljah. Čitali smo „Rdeči Prapor“ od 22. grudnia, da se je pri demonstraciji za splošno in enako volilno pravico, dne 28. listopada neki delavec Podpornega društva izrazil: „Jaz ne grem zravn rdeče cunje.“ No, mi mislimo, da to ni tako velik pregrešek, kajti naše

„Pazniško in delavsko podporno društvo“ ima tako svojo lepo zastavo, da nima v bližini kako društvo enake, zato se tistemu rdečkarju ni treba solziti. Umival je tudi našega podpredsednika, da je prišel k demokratu in nagovarjal, ker so udje podpornega društva v zahodnem okraju pretekli mesec bolj slabo zaslužili, da bi jim demokratje pomagali, bili so pa tudi demokratje med onimi, ki so še bolj slabo zaslužili, kakor naši člani. Mi dobro vemo, kam se pritožba oziroma prošnja uloži. Tudi naš podpredsednik ni s tem namenom demokrate obiskal, ker je le slučajno to storil. Resnično pa je, da so naši udje mnogokrat od demokratov nadlegovani, naj bi se združili, in da imajo naši pred njimi mnogo psovka preslišati, kar je od socialistov največja nesramnost. Kajti tukaj v Trbovljah je med socijalnimi demokrati taka nevoščljivost, kolikor si je človek le misliti more, ker oni s svojo škodoželjnostjo drugim odvzamejo, in za svoje besage skrbijo in s takim sodelovalcem naj pošten delavec občuje. Seve naše društvo jim je zelo na poti, ker jim udje podpornega društva ne gredo na limanice, kajti tukaj pri našem društvu dobimo delavci, ako obolimo podpore, kar pa pri demokratih nimajo. Oni zapeljeni delavci pa nosijo svoje kronce v podružnico svojega „Uniona“ in polnijo židovske bisage. Žid ima povsod svoj dobiček tudi pri ubogem delavcu ima svoje dolge prste zraven, ne misli ti delavec ali delavka, da bo žid za tebe kaj dobrega storil ako mu ti nosiš svoje kronce ampak on tebe izkorišča, in on zase denar skupaj spravlja. Čitaj delavec tudi kaj družega, ne samo „Rdeči Prapor“. Je dosti časopisov in knjig, ki te prepričajo, kaj so Unionske podružnice. Premisli, ti tam ne dobiš vinarja, ako bo slučajno ob kakem puntu kake podpore treba. Tam se le reče, ako je treba kaj dati — nimamo nič smodnika, morate iti zopet brez uspeha na delo; in pritiskani boš potem še toliko bolj, kakor si bil pred puntom. Ako so pa delavci pametni, lahko si drugače pomagajo, ni treba židovske centrale, katera ni za delavstvo pripravljena, ampak za kapitaliste, ki imajo sami več, kakor vsi delavci. Tedaj pozor pride še drugače, in od Forteta do Lesjaka ostane tako daleč, kakor je bilo.

Tolmač tujk.

Antisemitizem pomeni slovenski protijudovstvo. Judje se namreč imenujejo tudi Semitje, ker so potomci Noetovega sina Sema. Dandanes se veliko govori o antisemitizmu zato, ker so ravno judje tisti, ki imajo denar v rokah, in odirajo druge ljudi. Antisemit je torej vsak, ki nasprotuje judom. Jude nobeden ne preganja zavoljo njih vere, saj je slabih in nepravih ver še dosti na svetu in vendar jih ne preganjajo. Toda judje odirajo ljudi na vse načine in žive samo od tega, kar jim nese „kšeft“. Velika množina kapitala je danes v judovskih rokah. Koliko ima samo Rothschild! Saj je sploh znano, da so judje povsod zraven, kjer se dobi brez dela dovolj denarja. Judovskega denarja je že toliko, da se je bati, da požre vse. Na Dunaju je 70 procentov judovskih hiš. Delavci se bojujejo proti judom, ker imajo judje v rokah vse velike tovarne in delavcem ne privoščijo poštenega zaslužka. Zato so delavci antisemitje.

Krvoses kapitalizem.

Razmere železničarjev. Že iz prvega našega dopisa, gosp. urednik, kakor tudi drugi bralci lahko razvidite, da iz kroga delavcev na progah c. kr. drž. železnic ne dobite zgodovinskih, romanskih, zabavnih ali bogsivedi kakšnih spisov, marveč poročati hočemo stvarno, resnično in le kar se tiče našega gmotnega stanja. Napadov na osebe naših višjih se bodemo ogibali; vendar gorje mu kdor se bode predrznil z nogami tetpati našo moč! Povemo mu, naj si bode že kdor hoče, da imamo sicer pošteno srce a ob enem tudi trde pesti. Tudi prosimo, da nam slovnice ne predbacivate. Naše roke so okorne! Ako Vam gospod urednik le en sam slučaj iz naših „študij“ povemo, nam boste že gotovo oprostili, če se nismo slovnice zadosti naučili. Ko je pisec teh vrstic še kot študent trgjal hlače po klopih ljudske šole 3. razreda, dobili smo takrat od gospoda učitelja velespoštovaneža moža šolsko nalogo namreč: natančen opis sicer divje a vendar kmečkim gospodinjam večkrat predomače živali „lisice“, katere rešitev se mu ima po končanih božičnih počitnicah predložiti. Marsikaterega je ta sicer smešna naloga spravila v neljubo zadrego, ker je bilo v onem kraju, nevem, ali vsled pridnosti lovcev ali vsled neprilicne narave matere zemlje — jako malo teh zverin, da ne bo preveč, ako trdim, da večina takratnih učencev še ni vidila te krvoločne roparice. Toda pisec teh vrstic je bil dokaj srečen, da je v vasi bival tudi trdosrčni lovec, kateri mu je po dolgi prošnji pokazal — ne žive lisice, marveč samo njeno kožo in tako je tudi učiteljevo nalogo pravilno rešil, medtem ko je njegov sošolec Jaka N., sedaj zvesti železniški čuvaj bil tako nesrečen v rešitvi, da je bil odlikovan z eno uro zapora v šolski sobi medtem, ko smo se drugi učenci veselo drsali na vaški luži. Nevem, komu bi štel v krivdo, da je bila lisica bolj glavni predmet od slovnice in pisanja ali učitelju, ki je znabiti po vkazu c. kr. vlade izpolnil le dolžnosti svojega stanu, ali c. kr. vladi, ki je pa znabiti vendar le drugačne odredbe v šolskim pouku vkazala? Vemo-le, da od nas ni nihče še za las potreboval znanosti o lisici, medtem ko je že marsikdo britko pogrešal prepotrebne človeške izobrazbe, ki bi se je bil v šoli lahko naučil tedaj, ko je tratil čas z nepotrebnimi predmeti! Torej naj si bo že tako ali tako dejstvo, da so nam mesto peresa potisnjene težka železniška kopalnica in lopata v roke in ostala nam je še edino naša moč. — Spoznavamo, da smo jo do sedaj prodajali prepoceni, konkurirali smo z njo, ponujali smo jo za vsako ceno in ker nismo bili edini, smo si škodovali sami sebi. Toda časi so sedaj drugi! Vemo zdaj sami, da vsa podjetja, vse tovarne, vse trgovine in obrti se stresejo, da država sama bi mogla razpasti, ako vstavimo mi svojo moč. Zato je pa tudi prva dolžnost države kot naše prve kupovalke, da nam jo plača kot se spodobi. O tem hočemo še govoriti.

Zakaj je nasprotoval g. Krisper delavskemu združevanju. V raznih pismih kakor tudi v zasebnih razgovorih so naglašali Krisper in njegovi posredovalci, da hoče vevško strokovno društvo po stavki uničiti narodno podjetje. Reklo se je tudi, da izve vevško delavstvo tajnosti Krisperjeve tovarne, ker bi po društvu prišlo vevško delavstvo v dotiko z radeškim. Glavni razlog, na katerega se je pa opiral Krisper, je bil ta, češ, mogočna le nemška Leykama družba hoče uničiti Krisperjevo tovarno. Na vse to pa pač nihče mislil ni. Saj posebnih tajno-

stij g. Krisper v tovarni niti nima ne. In kar se tiče stavke, naj je g. Krisper hvalen strokovnemu društvu v Vevčah. Ko bi društvo ne bilo odsvetovalo delavstvu stavke, bi bilo ono gotovo stavkalo. Saj je g. Krisperju tako dobro znano, kakor nam, da je bilo njegovo delavstvo jako razburjeno. Vsi razlogi, ki jih je navajal g. Krisper, so bili naravnost ničevi. Bal se je delavskega združenja in ničesar drugega ne. Kar je danes že po celim svetu priznано, namreč stanovsko delavsko združevanje, to ni šlo g. Krisperju v glavo, pa ne gre še marsikomu ne. A kakor ima podjetnik pravico da ustanavlja podjetje in sprejema delavce, ravno tako ima pač tudi delavstvo pravico, za stanovsko združevanje po svojih delavskih društvih. Stanovska ali strokovna delavska društva omogočujejo delavstvu izobrazbo, podpirajo je v bolezni in starosti ter za čas brezposlenosti a varovati morajo tudi delavstvo, kadar se mu godi krivica. Pred vsem imajo dobro urejena strokovna društva namen na lep način poravnati nasprotja, ki nastanejo pač povsod med podjetniki in delavci. Stavke so pogostejše pri delavstvu, ki ni stanovsko združeno kakor pri stanovsko združenem delavstvu. Iz tega lahko razvidi vsak, ali je imel prav g. Krisper, ko je nasprotoval pametnemu delavskemu stanovskemu združevanju. Odgovor bo: Ne, ni imel prav!

Z lastnimi močmi.

Lasten dom. Pri nas imamo le v Ljubljani in Zagorju društvo, ki zida delavcem lastne hišice. Na Nemškem je bilo 1. aprila 1903. 488 takih društev. Do takrat so sezidala ta društva svojim udom 24.075 delavskih hiš in hišic. Skupna vrednost teh hiš z zemljišči vred znaša 100 milijonov kron.

Plačo tudi za nedelje in praznike. Obrtni pomočniki in delavci pri malih mojstrih, ki dobivajo plačo na dan, bodo morali povsod nastopati, da se jim plačajo tudi prazniki v tednu. Mlad delavec, ki je sam, ne čuti še tako zelo tega nedostatka, toliko bolj pa oženjeni delavci, ki imajo družino. Družina hoče jesti tudi v praznikih, in sedaj mora delavčeva žena delati natančen račun ob tednih, kadar je kak praznik, da ji ne zmanjka. Namesto, pa bi si družina ob praznikih privoščila kaj boljšega, mora vsak tak teden pritrjavati pri delavnih dnevih, da imajo potem na praznik kaj jesti.

Kopališča. Ena največjih potreb, da se ohrani zdravo telo je večkratno kopanje. Za to je dandanes veliko premalo preskrbljeno. Poleti se človek še lahko kje popolnoma umije toda po zimi še za denar ne. V Ljubljani so že malo poskrbeli za to stem, da so napravili ljudsko kopel. Treba bi bilo tega povsod, posebno pa v krajih, kjer so tovarne. Iz tovarne pride človek zaprašen, umazan

in sajast ter se ne more zlepa oprati. Da bi revnejši ljudje doma imeli kako banjo ali kak tuš na to še misliti ni. Par krajcarjev pa vsak da, da se saj enkrat na teden dobro opere. To je bilo v starem veku vse drugače in tudi v srednjem veku je bilo polno kopališč, še le novejši čas je take dobrodelne naprave prihranil samo za bogatine.

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 3 krone.

Cene inseratom so:

za male 6stopne oglase: 6 vrstic 70 v., 12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24 vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo: 1 krat 9 v. peti vrsta, 2 krat 7 v. peti vrsta, 3 krat 5 v. peti vrsta.

Uredništvo in upravnništvo

„Naše moči“

Kopitarjeve ulice šte. 2.

Slovenec

Konrad Skaza

v St. Ulrich, Gröden, Tirol

se priporoča za izdelovanje vseh

podobarskih del

kakor sploh

cerkvenih izdelkov.

Pozor!

Delavci!

ste li spoznali 10. decembra pri občinski seji na Jesenich prijatelje delavstva? Proč toraj od teh liberalnih pijavk. Pristopite vsi k

I. delav. kons. društvu,

katero je v resnici le delavcu v korist.

Svoji k svojim!

Tovarna
za stole

Franceta Švigeljna

na Brega, p. Borovnica, Kranjsko
6 (26-3) izdeluje

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence.

Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Kdor hoče res postrežen biti z

**dobrim, naravnim belim
in črnim vinom,**

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano
trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko

v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Delavci in delavke!

Z novim letom se naj vas po več skupaj
naroči na dnevnik

„Slovenca“

Širi naj se tako politična izobrazba med nami.

Agitirajte krepko

v tem smislu!